

BØRSEN.

PLEASURE

PEOPLE / LIVING / STYLE

EN DAG FÅR CECILIE NØRGAARD RET

Det ødelægger liv og spilder ressourcer, når vi behandler drenge og piger forskelligt. I 15 år har kønssociolog Cecilie Nørgaard prøvet at råbe os op og ødelagt stemningen til utallige middage. Men nu er hun tættere på at trænge igennem end nogensinde før

MIN FØLELSE AF, AT DET ER OP AD BAKKE, ER BLEVET LIDT MINDRE

I årevis har kønssociolog Cecilie Nørgaard kunne ødelægge stemningen ved ethvert middagsselskab blot ved at fortælle, hvad hun laver. Hun mener nemlig, at vi alle sammen gør forskel på drenge og piger og vil have os til at ændre vores helt grundlæggende vaner. Både fordi hun selv engang var en rasende lille pige, der ikke følte sig forstået. Og fordi hun har videnskabeligt belæg for, at vi ødelægger liv og spilder ressourcer

TEKST CHRISTINA ZEMANOVA FOTO PETRA KLEIS

Måske slog han dig, fordi han godt kan lide dig”. Det er mandag morgen, og jeg er på vej ud ad døren. Men min ældste datter på syv år bremser mig. Hun har noget, hun gerne vil tale om. En af drengene fra hendes klasse slog hende i går. I maven, hårdt, det havde gjort ondt. Jeg har travlt, tænker måske på noget andet og svarer uden at tænke mig om.

Hun smiler først lidt ved tanken om drengen, der kan lide hende, men rynker så brynene og siger vredt med tryk på hvert ord:

“Jeg kan ikke lide det,” før hun tramper ud af køkkenet.

Netop denne morgen burde jeg måske havde vejet mine ord, tænker jeg, da jeg cykler ud mod Refshaleøen for at møde kønssociolog Cecilie Nørgaard.

De sidste 15 år har hun forsøgt at få os til at forstå, at vi gør forskel på vores drengebørn og pigebørn og møder dem forskelligt, både derhjemme, i vuggestuen, i skolen og i kulturen. Og at vi skal holde op med det. For den forskelsbehandling ender med at koste os alle sammen langt mere, end vi aner.

“De fleste mennesker oplever det, jeg siger, som ubehageligt. For jeg siger jo, at vi skal lave om på nogle af de mest grundlæggende ting i vores samfund. Jeg beder folk om at ændre vaner, og det er jo ikke rart at få det at vide. Derfor har jeg i mange år været en *killjoy*, en glædesdræber, når jeg i en social sammenhæng fortalte om mit felt eller diskuterede køn,” siger hun.

Og hun har ikke bare dræbt glæden ved private lejligheder. Hun samarbejder med og holder foredrag for EU-institutioner, Europarådet, ministerier, virksomheder og uddannelsesinstitutioner, deltager i kønsdebatten og skriver bøger om sit område. Hun er den eneste specialist på sit område herhjemme, og hun har selv skabt både sin uddannelse og sin arbejdsplads. Selvom det lyder imponerende målrettet, er det sjældent en fordel at være firstmover på et område, som folk har så tæt inde på livet, og som alle føler, de ved en masse om, alene fordi de selv har et køn.

“Det har indtil nu været vores almindelige hverdagsforestillinger, der har bestemt, hvordan vi behandler drenge og piger, og det er bestemt ikke ens,” forklarer Cecilie Nørgaard.

Nogle gange er forskelsbehandlingen synlig. Som når vi kønsopdelere eller tilbyder drenge og piger forskellige aktiviteter. Men meget af kønssocialiseringen i det daglige er subtil.

Vi trøster f.eks. de allermindste børn forskelligt afhængigt af, om det er en dreng eller en pige. Man trøster ikke drenge så meget, som man trøster piger.

“Det gør, at piger vokser op med en anden omsorg, de vokser op med en anden

kropsbevidsthed, fordi vi taler om, hvor meget de slog sig og hvorhenne, mens vi med drenge siger: “Op igen”. Vi sætter hele scenen for det stereotypiske landskab, når vi siger: “boys will be boys”, hvis de ikke kan sidde stille eller opfører sig dårligt, i stedet for at bede dem sætte sig ned eller stå til ansvar for det, de har gjort. Vi siger: “Han slår dig, fordi han kan lide dig...”

“Argh!” afbryder jeg, og Cecilie Nørgaard ser lidt forvirret på mig.

“Det kom jeg til at sige til min datter i morges,” forklarer jeg.

“Jeg kan også komme til at sige sådan nogle ting. Selvom jeg nærmest ikke tænker på andet,” beroliger hun.

“Vi har jo den samme rygsæk med, vi er vokset op i samme kultur, det er sådan, vores sociale apparat er. Men man skal nok bagefter tage fat i barnet igen og sige: “Hov, jeg kom lige til at sige noget dumt, fordi det er jeg vokset op med. Selvfølgelig må han ikke slå dig, ligesom du ikke må slå ham.”

Men hvad nu, hvis han faktisk slår hende, fordi han godt kan lide hende, tænker jeg, og hun tilføjer tankeløsende:

“Du kan jo også sige, at hvis han kan lide hende, eller hun kan lide ham, må de finde en anden måde at vise det til hinanden.”

Hun kigger på mig, alvorligt:

“Næste gang vil du måske ikke komme til at sige sådan. Og så, langsomt, ændrer tingene sig en lille smule.”

Vi er alle en del af det

Cecilie Nørgaard har efter 15 år med at forsøge at påvirke den måde, vi ser kønnene på, lært også at sætte pris på de bittesmå praksisændringer. Selvom hun også går efter de store strukturelle.

“Vi må tage lidt ad gangen på gadeplan. For de her gamle, kiksede forestillinger om køn, som vi kommer til at genfortælle og dermed genskabe igen og igen, får nogle til at mistrives. Og andre til aldrig at udnytte deres fulde potentiale”.

For der løber en rød tråd fra den måde, vi opdrager og uddanner på, til de samfundsforhold, vi har, mener hun:

“Vi bliver nødt til at forstå, at de manglende kvinder i toppen af dansk erhvervs- og i bestyrelserne også hænger sammen med de forestillinger, vi skaber for børn i barndommen. Vi bliver nødt til at forstå, at vold i hjemmet også hænger sammen med, at vi siger: “Han slår, fordi han godt kan lide dig,” fordi vi legitimerer en drengs grænseoverskridende handling overfor en pige i kærlighedens navn.”

Langt fra alle er enige i, at der er et problem med køn herhjemme. Sidst Cecilie

Cecilie Nørgaard har altid haft det bedst i sit eget selskab. Hun samler energi ved at være alene. Og det skal helst være med udsigt til havet.

Cecilie Nørgaard

PRIVAT
Født 1975. Bor på en
husbånd i København
med sin mand,
chefdesigner og
butiksindehaver Mads
Nørgaard, samt parrets
to børn

UDDANNELSE
Cand.pæd.soc. fra
Danmarks Pædagogiske
Universitet. Sidefag i
kønsforskning. Tidligere
læreruddannet.

KARRIERE
Kønssociolog, holder
foredrag herhjemme
og internationalt,
arbejder som konsulent
for virksomheder og
uddannelsesinstitutioner
og skriver bøger, artikler
og debatindlæg.

Bestyrelsesmedlem
i Plan Børnefonden
og Mads Nørgaard
Copenhagen.

“De fleste af os står oven på vores egen blinde plet. Vi bliver nødt til at anerkende, at vi er en del af en kultur, der opfatter køn på en bestemt måde, før vi kan få blik for, hvad vi selv gør”

Nørgaard holdt foredrag, kom der en kvinde over til hende bagefter og sagde: “Alt det, du siger, føler jeg slet ikke er en del af vores hverdag. Jeg gør ikke forskel på mænd og kvinder. Jeg tænker ikke over køn, når jeg rekrutterer eller forventer ting af mine ansatte”.

Og selvfølgelig kan der være nogle enkelte af os, der slet ikke forskelsbehandler. I princippet.

“Men ...” siger Cecilie Nørgaard, der har hørt det argument rigtig mange gange: “... de fleste af os står oven på vores egen blinde plet. Vi bliver nødt til at anerkende, at vi er en del af en kultur, der opfatter køn på en bestemt måde, før vi kan få blik for, hvad vi selv gør”.

Latterlige kønsforventninger

Vi sidder med udsigt til den husbåd, hun købte for 21 år siden sammen med sin mand, designer, butiksejer og forretningsmand Mads Nørgaard. De havde været kærestere i seks måneder, da de begyndte at bygge den gamle færge om. Dengang var området råt. Det bestod af et par andre både, en ombygget tømmerflåde, en rustikt asfalteret kaj og så det kaos, der måtte skylle forbi. Holmen var lige åbnet for offentligheden, så der var ikke lejligheder, kunstskeoler eller restauranter. Der var ikke engang lys på vejene, når de to cyklede hjem fra byen om natten.

Nu er der spærret af ud mod vejen med et sirligt sortmalet og to meter højt plankeværk. En port kan åbnes, så biler kan køre ind. Nye rækkehuse med en kvadratmeterpris på over 100.000 kr. er til salg overfor og kult caféen La Banchina serverer kaffe og æg med urter fra køkkenhaven ved siden af.

Men på trods af kvadratmeterprisen, de grønne planter og coolfaktoren er her stadig blæsende. På land er der trimmet, men havet er lige så vildt som dengang og blæsten ligeså. Den hvirvler rundt om Cecilie Nørgaard, men det rører hende ikke – blot får vinden hendes hvide kjole og enkelte mørke hårtotter til at blafre. Hun er vant til at mærke vejret helt ind i knoglerne. Både når hun morgenbader i havnen, og når kulden kryber ind bag de mange store vinduer i årets otte kolde måneder, og selvfølgelig når vejret får den gamle ombyggede færge til at vippe fra side til side.

Hun er til stede i samtalen og søger øjenkontakt konstant, og ved første indtryk virker hun fyldt op af en indre, nærmest meditativ ro. Og så alligevel. Der sidder en snert af noget utøjeligt i hende. En fornemmelse af, at hvis man siger til hende, at hun ikke må klatre op i et træ eller op i en mast, ville hun gøre det. Ulig de fleste 42-årige, især dem i hvide sommerkjoler, køn upåagtet. Hun er svær at sætte i bås, og hvis man forsøger, vrister hun sig fri.

Det opdagede hun selv tidligt. Hun var syv år og gik i første klasse, da hun begyndte at studse over, hvorfor alle mennesker hele tiden spurgte hende, hvorfor hun ikke kunne lide at lege med dukker. Der var ikke en særlig grund – hun kunne ikke lide dukker ligesom hun ikke kunne lide leverpostej. Det sære for hende var, at alle blev ved med at spørge hende.

“Jeg syntes, det var så mærkeligt at skulle forsvare det. Det var så simpelt: Jeg gad bare ikke lege med de dukker. Det mest normale ville have været, at jeg begyndte at tænke, at der nok var noget i vejen med mig, siden jeg ikke levede op til forventningerne. Men det gjorde jeg ikke. Jeg så et mønster og forstod, at det var nogle forventninger til mig på grund af mit køn. Jeg syntes, det var totalt latterligt.”

Det fik hende til se på verden med et nyt blik. Og sætte spørgsmålstegn ved, hvorfor én type legetøj i de voksnes øjne var egnet til drenge og en anden til piger, og hvorfor drengene måtte være vilde og pigerne forventedes at sidde stille. Hele verden blev analyseret.

Overklassen spilleregler

Dengang boede hun sammen med sin mor i Kartoffelrækkerne på Østerbro, men snart flyttede de to op til hendes mors kæreste og hans drenge i et hus på Strandvejen i Rungsted. Faren boede i Pisserenden, Københavns latinerkvarter, der dengang var et markant hårdere område end i dag, og derfor lærte hun at begå sig i to forskellige kulturer, overklassen nordpå og middelklassen i byen.

Inde i byen havde hun gået på Zahles Seminariskole og fået fine anmærkninger. Men på skolen i Rungsted følte hun sig utilpas. Hun blev vild. Som tredjeklasses elev røg hun røde Prince, som hun havde listet op ad sin mors taske, på skolens toiletter, startede vandkampe, spærrede døren til klasselokalet med skriveborde og lagde tegnestifter på klasselæreren stol.

“Sammen med min veninde sad jeg til sidst på skoleinspektørens kontor hver ene-

ste dag og blev ringet hjem. De sagde ting som: “Du kender ikke din datter,” til min mor, og min mor forstod det slet ikke, jeg havde jo været et ret harmonisk barn. Men jeg har sjældent følt mig så lidt set. Her var der en helt bestemt forestilling om, hvordan en lille pige skulle være. Jeg råbte højere og højere, men ingen så mig. Jeg følte, at kønnet var en spændetroje på en helt anden måde, end jeg havde oplevet inde i byen,” siger Cecilie Nørgaard.

Når hun her 30 år senere skal prøve at forklare, hvorfor mødet mellem hende og Rungsted udviklede sig så dårligt, taler hun om, at stereotyperne er stærkere i over- og underklassen. Det er i middelklassen, at udviklingen sker og sætter sig stærkest igennem, og på Zahles Seminariskole gjorde lærerne sig umage med at betragte det enkelte barn, uanset køn. Det var også her, hun rykkede tilbage til i sjette klasse.

“I overklassen er der en konservatisme, der markerer sig på forskellige måder, og nogle hierarkier, som vi passer på, en maskulinitet, som vi værner om, og nogle patriarkalske institutioner, som fylder. Familien er måske den stærkeste af dem. Det er stadig sådan, at de mest stereotypiske køn, som jeg møder, er mellem mænd og kvinder i overklassen.”

Aldrig sig for evigt

Som 15-årig flyttede hun ind i en lejlighed i sin fars gård sammen med en veninde. Hendes mor var imod det, men der var intet, der kunne stoppe hende.

“Der var fyrværkeri i røven på mig. Jeg ville bestemme over mig selv og passe mig selv. Der var for mange regler derhjemme.”

Cecilie Nørgaard gik i 1.g på Østre Borgerdyd og passede sin skole, havde fritidsjob hos bageren i Skt. Peders Stræde og gik i byen det meste af tiden. I de år stødte hun ind i mellem på den samme mand, nemlig designeren Mads Nørgaard, hvis far havde tøjbutikken Nørgaard på Strøget.

“Mads havde givet mig sit nummer indtil flere gange, fra jeg var 15 år gammel. Så da jeg senere flyttede fra min lejlighed, fandt jeg vildt mange små sedler med Mads’ nummer på,” fortæller hun.

De mødtes ude på Refshaleøen på det, der dengang var den rustikke bar Basecamp, efter Mads havde indtalt en telefonbesked til hende og spurgt, om hun ville komme. Den havde hun ikke hørt, men hun var tilfældigvis derude til sommerfest med teatret Aveny T, hvor hun arbejdede. Han troede, at den 21-årige Cecilie var dukket op på grund af ham. Det satte en samtale i gang, og om et par dage har de to været sammen i 21 år.

“Det havde jeg ikke regnet med, og det tror jeg ikke, nogle ville have sat deres penge på dengang. Mads var etableret, 36 år, og jeg læste til lærer og var så ung. Men vi troede på det,” siger hun og indskyder så:

“Jeg kunne godt mærke, at jeg ikke skulle sige til mig selv, at det var for evigt. Det er vigtigt for mig, at jeg er i dette her forhold så længe, jeg har lyst til at være i det. Selv da vi blev gift syv år senere, selv da vi havde fået børn, måtte jeg sige til mig selv: Det har jeg lyst til nu, og hvis jeg på et tidspunkt ikke har lyst til det mere, så er det det.”

For hvis Cecilie Nørgaard får at vide, at der er noget, hun ikke må – inklusiv at stikke af – får hun en ubændig trang til at gøre det.

“Jeg er enormt barnlig på den måde. Hvis nogen siger til mig, at jeg ikke må gøre en bestemt ting, gør jeg det øjeblikkeligt. Sådan er jeg med alt ... Så når jeg ser kønsstereotyper, skal de bare rives ned.”

Hjemme på husbåden er der ingen forventede kønsroller, og det tror Cecilie Nørgaard er en af de ting, der har gjort, at hun og hendes mand stadig er sammen. Det betyder ikke, at der ikke er områder, hvor de opfører sig traditionelt. Når Mads Nørgaard f.eks. lapper cykler, og hun syr gardiner. Men det vigtigste for hende er, at det ikke er forventet. Derfor ordner han nok oftest vasketøj, mens det er hende, der kører bilen.

Når hun besøger venner med meget traditionelle kønsmønstre, får hun åndenød. De roller ville hun ikke kunne holde det ud.

“Dem, jeg kender, der lever i traditionelle forhold, hvor manden f.eks. tjener pengene og kvinden står for husholdningen, bliver ofte også irriterende over det selv. Men det, der sker for mig, når jeg er i omgivelser, der forventer det stereotype, er, at jeg føler, at jeg forsvinder. Jeg bliver lavet om til en forventet udgave af pigen Cecilie. Så jeg trives meget lidt i sådan nogle sammenhænge.”

Men Cecilie Nørgaard bliver også klogere på de kulturer, vi er en del af, når hun oplever andre menneskers måde at leve på.

“I virkeligheden føles det, som om jeg har lavet feltarbejde i hele mit liv. Jeg har

Cecilie Nørgaards skrivebord ser ikke altid så ordentligt ud. Bunkerne har en tendens til at vokse. Udenfor billedet er hendes mands skrivebord til gengæld altid præget af sirlig orden.

altid øvet mig i at aflæse de koder. Det har været en uddannelse i sig selv, og det frigjorde mig at kunne forstå det strukturelle og ikke tage kønnede forventninger personligt”.

Tryggere med en mand i toppen

Da Cecilie Nørgaard valgte lærerseminariet, var det for at vide mere om køn. Men intet i pensum handlede om det, hun ville lære, derfor endte hun med selv at stykke sin uddannelse sammen af brikker fra forskellige universiteter. Til gengæld opdagede hun, at skolerne bruger undervisningsmaterialer fra en tid, hvor det er naturligt, at faren læser avis med benene oppe, mens mor er i køkkenet.

“Man kan så sige, “jaja, det er fint, men hvad har det med arbejdslivet at gøre?”” spørger hun retorisk og svarer:

“Det er lige præcis disse gentagne fortællinger, der skaber normer. De danner nogle mønstre, og det betyder, at vi opfatter nogle ting som mere normalt end andre. Det er det, der gør, at vi kommer til at føle, at det er tryggere med nogle på bestemte poster, at det føles mere rigtigt at vælge en mand til en bestyrelse og en kvinde til en omsorgsrolle.”

For det handler om det blik, man kigger med, siger Cecilie Nørgaard og fortæller, at hendes mand på et tidspunkt blev spurgt om han ville gå ind i en bestyrelse for en dengang ny festival. Han svarede, at han kun ville være med, hvis der var halvt kvinder og halvt mænd i bestyrelsen.

“Det kan vi ikke. Hvem skal vi dog spørge?” havde direktøren spurgt.

Mads Nørgaard insisterede, og da de fik kigget sig ordentligt omkring, var det intet problem.

“Men det kræver en målrettet indsats, for ellers ville man bare have spurgt ham, man drak kaffe med i sidste uge. Når folk siger, at kvinder i bestyrelserne kommer af sig selv, er det ikke rigtigt.”

Cecilie Nørgaard peger på, at der i halvdelen af de største 1200 virksomheder herhjemme ikke er en kvinde i ledelsen. Men at der samtidig er markant flere veluddannede kvinder i Danmark, og at de ifølge alle undersøgelser gerne vil lede. Og at det i øvrigt også betaler sig økonomisk. Ikke fordi kvinder er skabt af noget særligt, men fordi der sidder for mange mænd på deres poster netop på grund af deres køn. Og ikke deres kvalifikationer. Fordommene om, at alle kvinder kun vil være mødre, er også for længst modbevist. Og det er spild af ressourcer ikke at bruge de bedst kvalificerede til opgaverne.

“Masser af kvinder står klar. Så lad være med at sige noget andet!” lyder det med en pludselig skarphed i stemmen.

Ligestilling starter i vuggestuealderen

Udenfor det sorte plankeværk ved kajen flyder der rester efter weekendens Distortion-festival. Krøllet papir, plastikindpakninger og de fladmaste daseøl, som pantsamlerne har opgivet at veksle til kroner. Cecilie Nørgaards datter på snart 18 var med sammen med en veninde, da festen ramte deres del af byen. Hun havde det sjovt, men blev antastet af fremmede mænd, som ikke tog et nej for et nej, et utal af gange. Lige indtil de to kvinder havde slået følge med to mænd. Først da havde de andre mænd holdt sig væk.

“Det er jo helt vildt provokerende. Jeg ved ikke, hvor mange drenge, der går ud i verden og oplever dette her. Og så spørger folk: Må man nu ikke flirte? Og selvfølgelig må man det. Man vil jo gerne have komplimenter eller flirte. Men at flirte er gensidigt. Dette her er bare uønskede erfaringer, der er grænseoverskridende,” siger Cecilie Nørgaard, der ironisk nok samtidig befandt sig 170 kilometer mod sydvest på Heartland Festival for at tale om tiden efter #metoo.

Hendes samtalepartner var sanger Jenny Wilson, der har lavet et album om sin egen voldtægt, og Cecilie Nørgaard var som altid forberedt på, at der som altid ville være modstandere af det, hun sagde blandt publikum. Og at hun ville sidde med den tunge fornemmelse af at skulle bryde en mur ned og lægge de første tegl til en ny. Måske var det, fordi Jørgen Leth samtidig holdt en talk i et nærliggende telt og festivalen derfor havde sørget for, at det segment, der plejer at være i opposition til hende, var optaget andetsteds. Men hun blev alligevel overrasket, da hun sagde:

“Der er et før og et efter #metoo. Før opdrog vi vores børn til at være agtpågivende overfor en farlig verden. Nu opdrager vi dem til at kritisere den del af verden, der er usund,” og publikum klappede højt.

Det fortsatte, da debatten bevægede sig ind på den skam, som kvinder indtil nu har skulle bære, når de blev udsat for et overgreb.

“Der er sket noget med skam. Skammen er flyttet. Fra offeret til gerningsmanden. Tænk på hvordan vi har været vant til at høre: Hun havde også en for kort kjole på. Men lige meget om den pige gik nøgen på gaden, har ingen andre ret til hendes krop”.

Teltet hujede. Selv da hun blev politisk. For Cecilie Nørgaard er slet ikke imponeret af den måde, politikerne i Danmark agerer på, når det handler om køn. Hun fortalte om mødet med den norske ligestillingsminister til et arrangement i forrige uge, hvor ministeren stolt fortalte, at de netop havde fået indført 16 ugers barselsorlov for mænd. Som ikke kan flyttes til kvinden, som forsvinder, hvis manden ikke holder den:

“Der sker ikke en dyt på ligestillingsområdet herhjemme, fordi vi ikke er enige om, at vi ikke har ligestilling. Når jeg møder kollegaer ikke bare i Norden, men også rundt om i verden, tror de det er løgn, at vi blot læner os op ad gamle love. Vi sover i timen, mens de andre skaber en ny og bedre verden, hvor flere trives. Men jeg glæder mig over, at der er flere virksomheder og institutioner, der tager ansvar for udviklingen i stedet.”

Bagefter var hun glad.

“Jeg har aldrig før oplevet, at folk klappede spontant undervejs. Min følelse af, at det er op ad bakke, blev lidt mindre.”

“Kulturel forandring sker ikke henover natten. Det er altid to skridt frem og ét tilbage. Hvis man er heldig. Men tænk, der skulle kun én Rosa Parks, der ikke ville rejse sig til fordel for en hvid person i bussen i 1955 i USA, til at skabe kulturel forandring. Altså én persons aktivistiske handling. Tænk hvilken verden vi kunne skabe, hvis vi alle sammen turde tage det ansvar på os.” ●

Cecilie Nørgaard bor sammen med sin familie i en nedlagt færge, købt på Fur og sejlet fra Limfjorden til København.

